

به نام خداوند جان و خرد

مفهوم حیات مستقر و تمسک جرایم قتل، سقط جنین و جنایت بر میت

تدوین

مهسا سرزانی

The concept of settled life and a breakdown of murder,
abortion and crime

Mahsa Mirzaie

❖ سرشناسه: میرزایی، مهسا، ۱۳۶۶-
❖ عنوان و نام پدیدآورنده: مفهوم حیات مستقر و تفکیک جرایم قتل، سقط جنین و جنایت بر میت، مهسا میرزایی
❖ مشخصات نشر: البرز کرج، انتشارات ملرد ۱۳۹۸
❖ مشخصات ظاهری: ۱۳۸ ص: ۵/۱۴ × ۵/۲۱ س.م.
❖ شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۹۱-۲۰۷-۵ ISBN:
❖ وضعیت فهرست نویسی: فیا
❖ موضوع: قتل -- قوانین و مقررات - ایران سقط جنین عمدی -- قوانین و مقررات - ایران قتل (فقه) سقط جنین عمدی (فقه) جسد (حقوق) -- ایران
❖ موضوع: Abortion -- Law and Homicide-- Law and legislation – Iran: Dead (Abortion (Islamic law (Homicide (Islamic law legislation – Iran (Dead bodies (Islamic law bodies (Law) – Iran
❖ رده بندی دی.ی.ی.: ۳۴۵/۵۵۰۲۲۳
❖ رده بندی کنگره: ۵۰ KMHI
❖ شماره کتابشناسی ملی: ۵۸۱۸۸۸

- نام نشر: ملرد
- نام کتاب: مفهوم حیات مستقر و تفکیک جرایم قتل، سقط جنین و جنایت بر میت
- مؤلف: مهسا میرزایی
- نوبت چاپ: اول ۱۳۹۸
- شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه قیمت: ۴۰۰۰۰ تومان
- شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۹۱-۲۰۷-۵ ISBN:
- چاپ: موسسه فرهنگی هنری روزنه روجیم rozan.rojim@gmail.com
- آدرس انتشارات ملرد: البرز، کرج، چهار راه مصباح، بلوار ذوب آهن، ایستگاه اول
- (شهید چمران) ساختمان بهار ۰۹۱۲۵۶۴۸۸۰۲ ۳۲۵۶۷۵۶۷

ISBN:978-600-491-220-4

9

786004

912204

فصل اول: کلیات

۱۰	مقدمه
۱۲	تعاریف و مفاهیم مورد بحث
۱۲	سقط جنین، قتل و جنایت بر میت از دیدگاه حقوقدانان
۱۷	مفهوم علامت مرگ از دیدگاه پزشکی
۱۹	مرگ مغزی و سبب آن از حالت اغماء عمیق از لحاظ پزشکی
۲۳	توصیف پزشکی سقط جنین
۲۴	الف: تعریف سقط جنین
۲۴	ب: عوامل سقط جنین
۲۶	انواع سقط جنین از لحاظ علم پزشکی
۲۶	الف: سقط جنین عادی یا مرضی
۲۷	ب: سقط جنین ضربه ای
۲۷	ج: سقط جنین طبی یا درمانی
۲۷	د: سقط جنین جنایی
۲۸	امکان بروز پیامدهای آسیب وارده بر جنین بعد از تولد
۳۰	گفتار اول: آراء حقوقدانان پیش از انقلاب اسلامی
۳۴	گفتار دوم: قوانین مجازات اسلامی مصوب ۱۳۶۱ و ۱۳۷۰
۳۵	معیار تشخیص
۳۶	الف: تمایز حالت در حکم مرده با نزع

ب : تمایز حالت در حکم مرده با مرگ ظاهری ۳۷

ج : تمایز حالت در حکم مرده با مرگ مغزی ۳۷

شروط تحقق موضوع ماده ۲۱۷ ۴۰

فصل دوم: تفکیک جرایم قتل و سقط جنین

در فقه و حقوق کنونی ایران ۴۳

آراء و فتاوی فقها در خصوص سقط جنین بعد از دمیده شدن روح ۴۵

قائلان به قصاص نفس ۴۶

قائلان به عدم ثبوت قصاص نفس ۴۹

تفسیر مقررات ماده ۳۰۶ و تبصره آن در قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ ۵۳

تفکیک صدمات وارده بر جنین ۵۵

بررسی ماده ۶۲۲ قانون مجازات و تبصره ماده ۳۰۶ ق.م.ا ۵۷

الف- رکن مادی سقط جنین ۵۷

ب- رکن معنوی سقط جنین ۶۴

ج- مجازات مقرر در ماده ۶۲۲ ۶۶

بررسی ماده ۶۲۴ قانون تعزیرات ۶۹

الف- رکن مادی ۷۰

ب- رکن معنوی ۷۸

ج : مجازات مقرر در ماده ۶۲۴ ۷۹

بررسی ماده ۶۲۳ قانون تعزیرات ۸۱

الف- دادن وسیله یا دارو ۸۲

- ب- دلالت به سقط جنین ۸۵
- ج- تاثیر انگیزه حفظ جان مادر در نوع مجازات ۸۸
- معنای عبارت «قابلیت ادامه حیات» در تبصره ماده ۳۰۶ ۹۲
- قابلیت ادامه حیات از دیدگاه علم حقوق ۹۲
- قابلیت ادامه حیات از دیدگاه علم پزشکی ۹۴
- چگونگی اجراز عمدی بودن سلب حیات ۹۵

فصل سوم: تفکیک قتل و جنایت بر میت در فتاوی فقها

- آراء فقها ۹۸
- اقوال فقها در بیان حکم جنایت بر شخص «کالمذبوح» ۹۹
- معنای شخص کالمذبوح ۹۹
- دیدگاه فقها نسبت به جنایت بر شخص «کالمذبوح» ۱۰۰
- معنای احتضار ۱۰۴
- دیدگاه فقها در خصوص جنایت بر شخص در احتضار ۱۰۵
- تفسیر ماده ۳۷۲ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۰۷
- مفاهیم «در حکم مرده»، «آخرین رمق حیات» و «حیات غیر مستقر» ۱۰۹
- حالات حیات و مرگ ۱۱۰
- الف: حیات مستقر (پایدار) ۱۱۱
- ب: عدم حیات (مرگ قطعی) ۱۱۶
- ج: حیات غیر مستقر ۱۱۹
- رابطه عبارت «آخرین رمق حیات» با حیات غیر مستقر یا در حکم مرده ۱۲۱

- ۱۲۳ تسری حکم به فرض غیر جنایی بودن حالت احتضار مصدوم
- ۱۲۴ معنای تسری حکم ماده ۳۷۲ به جنایات غیر عمدی
- ۱۲۵ مرگ مغزی ناشی از جنایت عمدی
- ۱۲۶ مرگ مغزی ناشی از جنایت غیر عمدی
- ۱۳۲ منابع و مأخذ

www.ketab.ir

سخنی با خوانندگان

در قانون مجازات اسلامی جدید علاوه بر مواردی که به موجب ماده ۲۹۰ قتل عمدی محسوب می‌شوند، موارد و مصادیقی ملاحظه می‌شود که از جهت حرمت و نوع مجازات مرتکب آن همچون قتل عمدی است. یکی از این موارد جنایت عمدی وارد بر جنین بعد از حلول روح می‌باشد که در بعضی موارد استثنایی، به موجب بصره ماده ۳۰۶ ق.م.ا مصوب ۱۳۹۲ و ماده ۶۲۲ قانون تعزیرات، مرتکب آن در بعضی موارد مشمول مجازات قصاص خواهد بود. البته به موجب ماده ۳۰۶ اصل بر عام مجازات قصاص جنین مرتکبی است، هرچند بعد از حلول روح باشد. که در این صورت، تعدی، علاوه بر پرداخت دیه به مجازات تعزیری مقرر در کتاب پنجم «تعزیرات» محکوم می‌شود. در خصوص جنایت بر شخصی که در شرایط حیات غیر مستقر (در حکم مرده یا رای آخرین رمق) می‌باشد، می‌توان گفت که شرایط متفاوتی با قاتل قتل عمدی دارد. زیرا قواعد مربوط به جنایت بر میت بر مرتکب جنین جنایتی حاکم خواهد بود. دلیل آن را می‌توان در این دانست که قانونگذار کشورمان آن را دارای حیات مستقر که از شرایط ضروری قتل عمدی است، ندانسته و آن را در حکم مرده معرفی نمرده است. همچنین همانطور که در متن کتاب تشریح شده، به موجب قسمت اخیر ماده ۶۷۲ حکم این ماده در مورد جنایات غیر عمدی نیز قابل تسری می‌باشد.